

боротьбі зі злочинністю. Цей принцип передбачає обмін інформацією, досвідом та технологіями між державами, а також розробку спільних стратегій та тактик боротьби з кримінальними угрупованнями.

Другий принцип – це забезпечення дотримання прав людини під час проведення оперативних заходів, а також під час відбору, зберігання та міждержавного обміну інформацією. Цей принцип передбачає розробку єдиних стандартів та правил, а також контроль з боку міжнародних організацій та громадськості за дотриманням цих стандартів.

Третій принцип – створення тематично та предметно позначених інститутів для ефективного розслідування кримінальних справ, а також обміну інформацією між державами. Цей принцип передбачає створення єдиних баз даних, використання сучасних технологій та обладнання для розслідування та попередження злочинів.

Четвертий принцип – це регулярний моніторинг та оцінка ефективності співробітництва держав у боротьбі зі злочинністю, а також постійне вдосконалення та покращення існуючих механізмів співробітництва.

Загалом концепція розвитку співробітництва держав у сфері оперативно-розшукової діяльності в рамках інтеграційних та міжурядових об'єднань спрямована на підвищення ефективності боротьби зі злочинністю та забезпечення безпеки.

Отже, боротьба із злочинністю в сучасних умовах практично неможлива без міжнародного співробітництва правоохоронних органів України у сфері оперативно-розшукової діяльності.

1. Про оперативно-розшукову діяльність : Закон України від 18.02.1992. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2135-12#Text>.

2. Кримінальний процесуальний кодекс України : Закон України від 13.04.2012. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>.

УДК 343.98:343.9.02:341.45

DOI: 10.31733/15-03-2024/2/111-113

Сергій САНАКОСВ

курсант ННІ права та підготовки фахівців для підрозділів Національної поліції

Володимир ВАРАВА

доцент кафедри оперативно-розшукової діяльності Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент

МІЖНАРОДНА СПІВПРАЦЯ У ПРОТИДІЇ РАДИКАЛЬНИМ ОРГАНІЗОВАНИМ ЗЛОЧИННИМ ОБ'ЄДНАННЯМ

Міжнародне співробітництво у протидії радикальним організованим групам є невід'ємною складовою ефективною стратегією боротьби з тероризмом та радикалізмом. У сучасному світі, коли загроза від різних радикальних організацій стає все більш актуальною, співробітництво між країнами є необхідним для успішного контролю над цим явищем.

Загальними основними чинниками тероризму є сепаратизм, радикалізм, екстремізм, політизація проблематики міжнаціональних, етноконфесійних відносин, поширення громадянської нетерпимості та протистояння, насамперед у площині суспільно-політичних відносин, а також негативний вплив міжнародних терористичних та екстремістських організацій. У зв'язку з цим зазначене неможливо усунути без застосування кримінальної відповідальності [1, с. 69].

Одним із ключових документів є Глобальна контртерористична стратегія ООН [2]. Стратегія підтверджує, що держави-члени несуть головну відповідальність за реалізацію Глобальної контртерористичної стратегії Організації Об'єднаних Націй, а також за запобігання та протидію тероризму і насильницькому екстремізму, що сприяє тероризму. Вона подає чіткий сигнал про те, що тероризм є неприйнятним у всіх його формах і проявах

і що держави-члени рішуче налаштовані вживати практичних кроків, індивідуально і колективно, для запобігання тероризму і боротьби з ним. Ці практичні кроки включають широкий спектр заходів – від зміцнення спроможності держав-членів протидіяти терористичним загрозам до кращої координації контртерористичної архітектури та діяльності системи Організації Об'єднаних Націй [2].

Іншим важливим документом є Резолюція Ради Безпеки ООН 1373, яка визначає заходи, що повинні бути вжиті країнами для протидії фінансуванню тероризму та іншим видам радикалізму [3]. Крім того, різні регіональні організації та угоди, такі як Європейська конвенція про боротьбу з тероризмом [4], також відіграють важливу роль у цій сфері.

До згаданих нормативно-правових актів належать і такі вітчизняні джерела, які становлять основу протидії цьому явищу. Це насамперед Закон України «Про боротьбу з тероризмом» [5], Концепція боротьби з тероризмом в Україні [6] тощо.

Основні напрями міжнародного поліцейського співробітництва в цій сфері включають:

1) обмін інформацією: спільний обмін інформацією між поліцейськими органами різних країн дозволяє ефективніше виявляти та запобігати радикальним діям. Такий обмін інформацією дозволяє ідентифікувати радикально налаштованих осіб або групи, які можуть діяти за кордоном, і допомагає вжити превентивних заходів для запобігання радикальним діям. Обмінюючись даними про відомих екстремістів, підозрілу діяльність, фінансові операції, моделі подорожей та онлайн-комунікації, правоохоронні органи можуть створити більш повну та цілісну картину глобального радикального ландшафту. Це дає їм змогу співпрацювати у спільних розслідуваннях, координувати зусилля з розриву терористичних мереж і здійснювати цілеспрямовані дії для запобігання радикалізації та вербування.

Крім того, обмін передовим досвідом, методами аналізу розвіданих і технологічними інструментами між різними країнами може посилити спроможність правоохоронних органів виявляти, контролювати та ефективно протидіяти радикальній діяльності. Розбудова довіри, встановлення безпечних каналів зв'язку, повага до приватного життя та прав людини є важливими елементами успішних міжнародних ініціатив з обміну інформацією в боротьбі з радикалізмом;

2) спільні операції та координація: спільні поліцейські операції та координація дій між країнами допомагають у розкритті злочинів та затриманні радикалів. Під час таких операцій поліцейські з різних країн можуть об'єднувати свої ресурси та передовий досвід для впровадження спільних стратегій розслідування. Крім того, координація дій між країнами дозволяє встановити зв'язки між різними групами та затримати важливих людей, які стоять за радикальними злочинами. Важливо також враховувати міжнародне право та процедури екстрадиції під час затримання та переслідування радикалів, щоб забезпечити ефективну юридичну підтримку у справах загального інтересу. Робота в рамках міжнародного співробітництва дозволяє підвищити ефективність боротьби з радикальними злочинними групами та забезпечити безпеку усім країнам;

3) проведення тренінгів та організація підготовки: підвищення кваліфікації поліцейських у сфері виявлення та протидії радикалізму є важливим компонентом ефективної боротьби з цим явищем. Деякі з відомих організацій, які проводять таке навчання, включають Міжнародний центр боротьби з тероризмом (ICCT), Міжнародну асоціацію керівників поліції (IACP) і Управління ООН з наркотиків і злочинності (UNODC). Ці організації пропонують різні програми та курси для вдосконалення навичок і знань співробітників правоохоронних органів щодо виявлення радикалізації та боротьби з нею;

4) моніторинг і аналіз: постійний моніторинг ситуації та аналіз тенденцій радикалізму дозволяють реагувати на зміни в цій сфері та розробляти відповідні стратегії. У цьому процесі беруть участь різні суб'єкти, включаючи державні установи, розвідувальні організації, дослідницькі установи та неурядові організації, які займаються боротьбою з тероризмом. Збираючи інформацію через різні канали, проводячи оцінку ризиків, відстежуючи онлайн-діяльність і взаємодіючи з громадами, яким загрожує радикалізація, ці організації можуть краще зрозуміти ландшафт радикалізму, що розвивається, і працювати над ефективними стратегіями запобігання та втручання. Це комплексна спільна робота, яка потребує постійної адаптації для боротьби з викликами, створеними радикальними злочинними групами;

5) міжнародне співробітництво: залучення різних країн до спільної роботи над питаннями протидії радикалізму є ключовим для успішної протидії цьому явищу. Сенс залучення різних країн до спільної роботи над питаннями протидії радикалізму полягає в

тому, що радикальні злочинні групи діють транскордонно і їхні дії можуть мати глобальні наслідки. Спільна робота країн дозволяє обмінюватись інформацією, координувати дії та взаємодіяти в усуненні загрози радикалізму. Країни можуть спільно розробляти стратегії протидії радикалізму, обмінюватись даними про радикальні групи, координувати спільні операції щодо їх придушення, а також спільно працювати у сферах превенції радикалізації та дерадикалізації. Такий підхід дозволяє краще розуміти сутність проблеми та виявляти спільні шляхи для її вирішення.

Спільна робота країн також сприяє підвищенню довіри між ними, зміцненню міжнародного співробітництва та покращенню безпеки в цілому. Слід зауважити, що найбільш важливими інструментами, на яких Україна повинна зосередитися, є, мабуть, ті, що використовуються в Європейському Союзі. Це пов'язане з тим, що існує потреба в інтеграції цих механізмів у державний сектор та сектор соціального забезпечення України.

Мережа уваги до процесів радикалізації (RAN) є ініціативою Європейського Союзу, спрямованою на запобігання та протидію радикалізації. Заснована у 2011 році, ця мережа сприяє обміну досвідом, даними експертиз та знаннями між зацікавленими сторонами та експертами, які працюють у сфері радикалізації. До таких стейкхолдерів можуть входити соціальні працівники, освітяни, поліцейські, політики, вчені та інші, які активно залучені до превентивних заходів [7].

Врешті-решт, радикалізм має глобальну природу і вимагає глобальних зусиль для протидії цьому явищу.

Отже, спільні дії та обмін розвідувальною інформацією між країнами можуть значно підсилити ефективність боротьби з радикалізмом. Координація дій у рамках міжнародних організацій, таких як ООН чи Європейський Союз, також може виявитися вирішальною. Для цього необхідно створити механізми обміну інформацією і спільного планування операцій.

Крім того, важливо враховувати культурні та релігійні особливості різних регіонів у процесі розроблення стратегій протидії радикалізму. Робота з місцевими лідерами, релігійними духовенством та громадськістю може допомогти уникнути радикалізації та відновити стабільність у суспільстві.

Загалом міжнародне співробітництво у протидії радикальним організованим групам вимагає комплексної стратегії, що поєднує в собі політичні, економічні та соціокультурні заходи. Тільки шляхом спільних зусиль країн та організацій можна досягти успішних результатів у боротьбі з радикалізмом та тероризмом. Вважаємо, що міжнародне співробітництво в цій сфері є надзвичайно важливим. Для успішної боротьби з цими групами необхідні спільні зусилля різних країн та міжнародних організацій. Пріоритетні напрями міжнародного співробітництва у цій сфері включають:

1. Обмін розвідувальною, розшуковою та аналітичною інформацією;
2. Спільні операції для затримання та припинення діяльності радикальних злочинних груп;
3. Уніфікація законодавства з питань боротьби з радикальними злочинними групами для ефективності дій на міжнародному рівні;
4. Надання допомоги та підтримки жертвам радикальних злочинних груп для їх реабілітації та соціальної інтеграції.

Загалом тільки через єдність країн та спільні зусилля можна досягти значного прогресу у протидії радикальним злочинним групам.

1. Кириченко О.В., Чорний О.М., Шамара О.В. Протидія терористичним актам в Україні: кримінально-правові та кримінологічні засади: монографія. Дніпро: ВВПЗ «ДГУ»; ЛІРА, 2022. 180 с.

2. United Nations Global Counter-Terrorism Strategy. *United Nations*. URL : <https://www.un.org/counterterrorism/un-global-counter-terrorism-strategy>.

3. Resolution 1373 (2001). URL : <https://documents.un.org/doc/undoc/gen/n01/557/43/pdf/n0155743.pdf?token=BYiiQ3220AT26r6z98&fe=true>.

4. Європейська конвенція про боротьбу з тероризмом від 27.01.1977. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_331#Text.

5. Про боротьбу з тероризмом : Закон України від 20 березня 2003 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/638-15#Text>.

6. Про Концепцію боротьби з тероризмом в Україні : Указ Президента України від 05.03.2019 р. № 53/2019. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/53/2019#Text>.

7. Впровадження превентивних практик протидії радикалізації в Україні: потенціал та приклади партнерської інфраструктури. Фонд «Демократичні ініціативи» ім. Ілька Кучерів. URL : <https://dif.org.ua/article/vprovadzhennya-preventivnikh-praktik-protidii-radikalizatsii-v-ukraini-potentsial-ta-prikladni-partnerskoj-infrastrukturi>.